

Bölüm 6

LOJİSTİK SEKTÖRÜNÜN EKONOMİDEKİ YERİ VE REKABET PERFORMANSI

Selma KARABAŞ¹

GİRİŞ

Ülke ekonomileri endüstriyel yapıları içerisinde öne çıkan sektörleri ile güçlenir. Bu sektörler stratejik sektörler olarak anılır. Ülkelerin sahip oldukları kaynak miktarı ve dağılımından ziyade, konumları ve önemli ticaret noktaları arasında bulunmaları bazı ekonomilerin lojistik stratejilerini öne çıkarır, örneğin Singapur gibi. Yoğunlaşan küresel dış ticaret, hızla değişen Pazar ortamı ve farklılaşan müşteri talepleri lojistik sektörünü daha da önemli bir sektör konumuna taşımıştır (Kovács & Kot, 2016). Lojistik sektörü işletmelerde tedarik zincirleri ve rekabet üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. Tedarik zinciri uluslararası ticaretin belkemiğidir ve dış ticarete lojistik faaliyetler; yük taşımacılığı, depolama, sınır gümrükleri, ödeme sistemleri gibi bir çok fonksiyonu kapsar (Arvis & et al., 2014).

Lojistik, tedarik zinciri yönetimi içerisinde yer alan birbiriyle entegre faaliyetlerin koordineli olarak yürütülerek değer yaratıldığı kompleks bir yapıdır. Bu karmaşıklık, özellikle küresel tedarik zinciri için söz konusudur. Küresel tedarik zincirlerinin kurulması, emtianın dünya çapında hızlı, güvenli ve düşük maliyetli bir şekilde taşınmasını da gerekli kılmıştır (Gogoneata, 2008). Örneğin global bir markanın üretimi dünyanın birçok farklı noktasında gerçekleştirirken; ürünün üretiminde kullanılan çeşitli parçalar çok daha başka ülke ya da merkezlerde üretilip, daha sonra farklı coğrafi lokasyonlarda bulunan üretim tesislerinde bir araya getiriliyor olabilir. Buna “küresel değer zinciri” adı verilir (World Bank, 2020). Böyle bir sürecin tedarik, üretim, dağıtım vb. uygulamalarını yönetmek oldukça karmaşık bir yapı içerir. Bu işlevin performansı, lojistik faaliyetlerin koordineli ve etkin bir şekilde yürütülmesi, altyapı olanakları ve hükümetlerin sınır ötesi ticareti kolaylaştırıcı politika ve müdahalelerine büyük ölçüde bağlıdır. Gelişmekte olan ekonomik yapılar arasında ticaret, gümrük ve

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, selmakarabas@karatekin.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Akyıldız, M. (2014). Lojistik dış kaynak kullanımının gelişimi ve Türkiye'deki kullanım biçimleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(6), 1-22.
2. Arvis JF, Saslavsky D, Ojala, L, et al. Connecting to compete 2014 trade logistics in the global economy. *The Logistics Performance Index and Its Indicators*.
3. Arvis J. F, Ojala L, Wiederer C, et al. Connecting to compete 2018 trade logistics in the global economy. *The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank*.
4. Babacan, M. (2003). Lojistik sektörünün ülkemizdeki gelişimi ve rekabet vizyonu. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 2(3), 9-16.
5. Bayraktutan Y, Tüylüoğlu, Ş. ve Özbilgin, M. (2012). Lojistik sektöründe yoğunlaşma analizi ve lojistik gelişmişlik endeksi: Kocaeli örneği. *Uluslararası Alanya İşletme Fak.Derg.*, 3(4), 61-71.
6. Bozkurt, C. ve Mermertaş, F. (2019). Türkiye ve G8 ülkelerinin lojistik performans endeksinde göre karşılaştırılması. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2(7), 107-117.
7. Buren-Nicole, V, Marjolein D, Rob-Van der H. et al. (2016). Towards a circular economy: the role of dutch logistics industries and governments. 8(7), 1-647. (16.05.2020 tarihinde <https://doi.org/10.3390/su8070647> adresinden ulaşılmıştır).
8. Coe, N. M. and Hess M. (2013). Economic and social upgrading in global logistics. *Capturing the Gains The University of Manchester Arthur Lewis Building Oxford Road Manchester M13 9PL United Kingdom*. <https://ssrn.com/abstract=2323427>. ISBN: 978-1-909336-81-0. 2013; 1-44.
9. CSCMP (2020). *Council of logistics management*. (06.05.2020 tarihinde <http://www.cml.org> adresinden ulaşılmıştır).
10. Çamlıca Z, Akar GS, Şenkayas H. TR32 bölgesinin lojistik açıdan analizi. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 2016; 2(1), 73-88.
11. Çekerol, G. S. ve Kurnaz N. (2011). Küresel kriz ekseninde lojistik sektörü ve rekabet analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 47-59.
12. Çemberci, M., Civelek, M. E. ve Canbolat, N. (20159). The moderator effect of global competitiveness index on dimensions of logistics performance index. *Social and Behavioral Sciences*, 195, 1514-1524.
13. Demirdöğen, O. and Erdal, H. (2018). An assessment on innovative activity and performance of Turkish logistics sector. *German-Turkish Perspectives on IT and Innovation Management Challenges and Approachs*, 181-197. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-658-16962-6_10.
14. Fraunhofer Istitute (2015). *Executive summary*. (12.05.2020 tarihinde <http://www.scs.fraunhofer.de/content/dam/scs/de/dokumente/studien/Top%20100%20EU%202015%20Executive%20Summary> adresinden ulaşılmıştır).
15. Gereffi, G. (2011). Global value chains and international competition. *Antitrust Bulletin*, /1(56), 37-56.
16. Gogoneata, B. (2008). An analysis of explanatory factors of logistics performance of a country. *The Amfiteatru Economic Journal, Academy of Economic Studies - Romania*, 10(24), 143-156.
17. Hayaloğlu, P. (2015). The impact of development in the logistics sector on economic growth: the case of OECD countries. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 5(2), 523-530.
18. Johnson, J. C. and Wood, D. F. (1998). Wardlow D. D. et *Contemporary logistics*. London: Prentice Hall.
19. Kovács, G-Y. and Kot, S. (2016). New logistics and production trends as the effect of global economy changes. *Polish Journal of Management Studies*, 2(14), 115-126.

20. Karabaş, S. and Karkacier, O. (2014). Ulaştırma ve lojistik sektöründe ekonomik entegrasyon. II. KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, 23-24 Ekim 2014, Niğde.
21. Karkacier, O. (2001). Tokat ili tarıma dayalı sanayi sektörünün yapısal analizi, bir input-output analizi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniv. Ziraat Fak. Yayınları No: 57, Araştırma Serisi No: 18.
22. KPMG (2019). Taşımacılık, sektörel bakış. (05.03.2020 tarihinde www.kpmg.com.tr/sektorel-bakis adresinden ulaşılmıştır).
23. Lambert, D. M., Cooper, M. C. and Pagh, J. D. (1998). Supply chain management: İmplementation issues and research opportunities. *The International Journal of Logistics Management*, 2(9), 1-20,
24. Long, D. (2012). *Uluslararası lojistik küresel tedarik zinciri yönetimi*. (Çev. Mehmet Tanyaş, Murat Düzgün). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
25. McCann, P. (2001). Industrial Logistics and Regional Competition. Philip McCann (Ed.), *Journal of Regional Science* (pp. 503–516). London.
26. Nilsson, F. and Waidringer, J. (2006). Logistics management from a complexity perspective. *The International Journal of Logistics Management*, (17), 38–54.
27. Navickas, V., Sujeta, L. and Vojtovich, S. (2011). Logistics systems as a factor of country's competitiveness. *Economics and Management*, (16), 231-237.
28. Önsel-Ekici, Ş., Kabak, Ö. and Ülengin, F. (2016). Linking to compete: logistics and global competitiveness interaction. *Transport Policy*, (48), 117–128, Elsevier.
29. Puertas, R., Marti, L. and Garcia, L. (2014). Logistics performance and export competitiveness: european experience. *Empirica*, (41), 467–480.
30. Sandberg, E. (2013). Understanding logistics-ased competition in retail—a business model approach. *International Journal of Retail & Distribution Management*, (41), 176 -188.
31. Sav, O. and Karkacier, O. (2018). Structural economic analysis of logistics sector in Turkey: Input-output analysis. *Social Sciences Studies Journal*, 13(3), 1-9.
32. Sum, C. C., Teo, C. B. and Ng, K. (2001). Strategic logistics management in Singapore. *International Journal of Operations and Production Management*, 21(9), 1239–1260.
33. Tabak, Ç. and Yildiz K. (2018) Turkey's logistics impact compared to the Netherlands, Germany and Belgium. *International Journal of Logistics Systems and Management*, 21(31), 1-19.
34. Tian, X. and Zhang, M. (2019). Research on spatial correlations and influencing factors of logistics industry development level. *Sustainability*, 11(5): 1356.
35. Ticaret Bakanlığı (2020). *Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Raporları*. Türkiye'nin Lojistik Görünümü. (01.05.2020 tarihinde <https://ticaret.gov.tr/data/> adresinden ulaşılmıştır).
36. TOBB (2014). *Türkiye ulaştırma ve lojistik meclisi sektör raporu*. ISBN: 978-605-137-485-7, TOBB Yayın Sıra No: 2015/260, pp.112. Mattek Matbaacılık Bas. Yay. Tan. San. Tic. Ltd. Şti.
37. TMMOB (2008). *Türk mühendis ve mimar odaları birliği şehir plancıları odası yayını, planlama*. 2008; 43(3), 39-60. ISSN 1300-7319. (01.04.2020 tarihinde http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/282ef263719ab84_ek.pdf adresinden ulaşılmıştır).
38. TRADE MAP (2020). *Trade statistics for international business development, monthly, quarterly and yearly trade data*. Import & export values, volumes, growth rates, market shares. (08.05.2020 tarihinde <https://trademap.org/> adresinden ulaşılmıştır).
39. TSKB (2018). *Türkiye sınai kalkınma bankası sektörel görünüm: yük taşımacılığı ve limancılık ağustos 2018*. pp.41. (03.05.2020 tarihinde <http://www.tskb.com.tr/i/assets/document/pdf/sektorel-gorunum-yuk-tasimaciligi-ve-limancilik-agustos-2018.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
40. TÜİK (2018). *Türkiye İstatistik Kurumu, yıllık yurtiçi gayrisafi yurt içi hasıla, 2009-2018*. (01.05.2020 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30890> adresinden ulaşılmıştır).

41. TUİK (2020). *Türkiye’de taşıma şekillerine göre ihracat-ithalat 2013-2020*. (15.05.2020 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do> adresinden ulaşılmıştır).
42. Tutar, E., Tutar, F. ve Yetişen, H. (2009). Türkiye’de lojistik sektörünün gelişmişlik düzeyinin seçilmiş ab ülkeleri (Romanya ve Macaristan) ile karşılaştırmalı bir analizi. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 190-216.
43. UAB (2019). *Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, ulaşan ve erişen Türkiye*. pp.834, Kasım 2019, Ankara. (02.05.2020 tarihinde <https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/bakanlik-yayinlari/ulasan-ve-erisen-turkiye-2019.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
44. Ulaştırma ve Lojistik Sektör Raporu (2018). *2018 Ulaştırma ve lojistik kongreleri*, pp.1-28 (30.04.2020 tarihinde <http://ulk.ist/kutuphane/> adresinden ulaşılmıştır).
45. ULUK (2018). *Ulaştırma ve lojistik sektör raporu*. 2. Ulaştırma ve Lojistik Ulusal Kongresi. 22-23 Kasım 2018, Sakarya, ss.1-28. (18.03.2020 tarihinde <https://www.ulk.sakarya.edu.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
46. UTİKAD (2018). *Lojistik sektörü raporu 2018*. (16.12.2019 tarihinde <https://www.utikad.org.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
47. UTİKAD (2019). *Lojistik sektörü raporu 2019*. Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği. pp.96, İstanbul-Ocak 2020. ISBN: 978-605-69452-1-2. (04.02.2020 tarihinde http://www.tasimadunyasi.com/images/dosyalarim/UTIKAD_Lojistik_Sektoru_Raporu_2019.pdf adresinden ulaşılmıştır).
48. Wagner, S. M. and Busse, C. (2008). *Managing innovation: the new competitive edge for logistics service providers*. Bern: Haupt. Kuehne Foundation Book Series on Logistics 13.
49. WEFORUM (2012). *New models for addressing supply chain and transport risk an initiative of the risk response*. Network in Collaboration with Accenture, Industry Agenda, pp.26. (08.02.2020 tarihinde <http://www3.weforum.org/> adresinden ulaşılmıştır).
50. Wood, D. F., Barone, A. P., Murphy, P. R. et al. (2002). *International logistics*. (Second Edition). New York: NY 10019. ISBN 0-8144-0666-1.
51. World Bank (2018). *Connecting to complete*. The 2018 Logistics Performance Index (LPI). UNCC, Bangkok Thailand. (05.05.2020 tarihinde <http://www.unescap.org/Worldbank/LPI; Survey Questionnaire 2018>, <https://lpi.worldbank.org/report> adreslerinden ulaşılmıştır).
52. World Bank (2020). *World development report 2020: Trading for development in the age of global value chains*. Washington, DC: World Bank. pp.266, (16.04.2020 tarihinde <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32437> adresinden ulaşılmıştır).